Verslag gesprekstafel Oostbrug: Over én onder de brug

Datum: 16.04.2025

Auteur: Wouter Mensink

Locatie: Borneo Architectuur Centrum

Introductie

Tijdens eerdere gesprekstafels is gebleken dat het onduidelijk is welke inspraakmogelijkheden er zijn. Deze bijeenkomst is bedoeld om daar meer zicht op te geven, via een presentatie.

Een paar opmerkingen vooraf:

- Deze bijeenkomst is een gecombineerde gesprekstafel Over en Onder de brug. Omdat de opkomst de laatste bijeenkomsten lager was en veel onderwerpen overlappend zijn, zijn deze tafels gecombineerd. We informeren u of we de volgende gesprekstafel ook in deze vorm organiseren.
- Bij de bijeenkomst zijn onderzoekers van de Hogeschool van Amsterdam aanwezig, die onderzoek doen naar de participatieverordening van de gemeente Amsterdam. Ze doen observaties tijdens de bijeenkomst, en vragen deelnemers aan het eind om een vragenlijst in te vullen. Dat is vrijwillig. De gegevens zijn volledig anoniem, en niet herleidbaar tot personen.
- Er zijn vandaag geen bewoners uit Noord aanwezig. Uiteraard zijn ze welkom bij deze tafel of de andere tafels (en de begeleidingsgroep Johan van Hasseltweg).
- Het blijkt dat een enkeling het verslag van de vorige bijeenkomst niet heeft ontvangen. Als dat het geval is, kunnen deelnemers dat melden via oostbrug@amsterdam.nl. Ook zijn alle verslagen te vinden op open.amsterdam/oostbrug.

Participatiemogelijkheden

Het gevoel leeft dat belanghebbenden te weinig inspraak- en participatiemogelijkheden hebben. De gemeente heeft daarom besloten om de definitiebesluit/-nota ter visie te leggen. Dit is bijzonder, want dat is nog nooit eerder gebeurd. Deze beslissing is genomen op basis van de gesprekken die eerder aan deze tafels gevoerd zijn.

Voortgang

Twee keer per jaar stelt het gemeentelijk team een Voortgangsrapportage op. Dat zijn openbare stukken die door het college van burgemeester en wethouders worden vastgesteld en naar de gemeenteraad ter kennisname worden gestuurd. Er was media-aandacht voor de laatste rapportage in Het Parool en op AT5, met name over de kosten. Het gaat om een stijging van 260 naar 325 miljoen, vooral door inflatie en stijging van materiaalkosten van de afgelopen jaren. Daarnaast weten we dat een aantal onderdelen van de brug duurder uit zullen vallen, bijvoorbeeld omdat de fundering dieper de bodem van het IJ in moet dan verwacht en omdat er meer staal nodig lijkt dan eerder voorzien. De kosten van dit soort projecten zijn notoir moeilijk

te voorspellen. Er is geen maximumbedrag vastgelegd.

Tussentijdse resultaten

Er zijn verschillende gesprekstafels geweest. De Oostbrug is één project, maar het deel 'van en naar de brug' in Oost is een apart traject. Datzelfde geldt voor de Johan van Hasseltweg in Noord. Omdat de gesprekstafels nog altijd maar een relatief kleine groep bewoners bereiken, doet de gemeente ook pogingen om op andere manieren met mensen in contact te komen: bijvoorbeeld op de pont, via een webinar en met een praktijktest over de brugdekindeling. Alle verslagen hiervan zijn te vinden op open.amsterdam/oostbrug.

Inrichting van het IJ

Als gevolg van de komst van Oostbrug moeten we de vaargeul verschuiven en worden de bestaande nautische functies naar het zuiden verplaatst. Over de nieuwe inrichting van het water vinden gesprekken plaats met Port of Amsterdam en de bewoners. In de vastgestelde Actualisatie Nota van Uitgangspunten Sprong over het IJ zijn de 20 ligplaatsen benoemd. Het getal '20' is een wens van het ministerie van I&W. Inmiddels is gebleken dat 20 extra ligplaatsen bij de Oostbrug niet passen. Hoeveel wel is nog niet duidelijk.

Bij bewoners leeft de zorg dat Rijkswaterstaat en Port of Amsterdam een hele zware stem hebben in de uiteindelijk besluitvorming op dit onderwerp. Het is duidelijk dat er zwaarwegende belangen zijn, vooral over de inrichting van het water. Rijkswaterstaat moet bijvoorbeeld een vergunning afgeven als er een brug over de rijksvaarweg wordt geplaatst en het water hiervoor anders wordt ingericht. Dat betekent echter niet dat de belangen van Rijkswaterstaat en Port of Amsterdam altijd zwaarder wegen dan die van andere betrokkenen. Bij thema's als beeldkwaliteit, aanlanding, etc. is dat veel minder het geval.

Participatie rondom het juridisch-planologisch proces

Globale planning:

- 2026: Onderzoek en eisen vaststellen (definitiebesluit)
- 2027: Vaststellen eigen (toets)ontwerp
- 2028: Aannemer en architect kiezen
- 2931: Bouw Oostbrug van start
- 2034: Op z'n vroegst: fietsen en lopen over het IJ en varen onder de brug

Deze planning is onder voorbehoud, en het eerlijke verhaal is dat data nog onzeker zijn. Het kan bijvoorbeeld zijn dat geplande onderzoeken moeten worden aangepast als er nieuwe inzichten komen. Via de nieuwsbrief Sprong over het IJ/Oostbrug kunt u op de hoogte blijven van ontwikkelingen. Verslagen zijn terug te vinden op open.amsterdam/oostbrug. Er zijn verschillende inspraakmomenten met volledig openbare stukken.

Ter visie leggen

Een document ter visie leggen (ook wel 'inspraak' genoemd) betekent dat gedurende een periode van zes weken iedereen vragen kan stellen en een zienswijze kan indienen. Iedereen moet schriftelijk en mondeling een zienswijze kunnen indienen. Als omwonenden het gevoel hebben dat er onderwerpen zijn die zijn besproken in de gesprekstafels, die niet zijn terug te vinden in de documenten, dan kan de zienswijze worden gebruikt om dat aan te geven. De gemeente gaat op alle zienswijzen in, in een Nota van Antwoord.

De aankondiging van die periode zal ongeveer drie maanden van tevoren worden gedaan. In de doorlooptijd wordt rekening gehouden met vakantieperiodes in de periode van inspraak. De gemeente heeft ervoor

gekozen om de volgende drie documenten ter visie te leggen:

1. *De Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD).* Deze nota vormt de start van het juridisch planologisch proces. De Nota Reikwijdte en Detailniveau (**streefdatum**: najaar 2025) is een Plan van Aanpak, dat wordt vrijgegeven en vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. Dit is een eerste stap van een OmgevingsEffectRapport (OER). Het beschrijft de reikwijdte en het detailniveau van het rapport. De 'reikwijdte' uit de titel slaat op de verzameling van alternatieven (varianten) voor de inpassing van de brug. De nota beschrijft het onderzoek naar onder andere de nautische functies en het brengt relevante omgevingsthema's in beeld. Het 'detailniveau' uit de titel gaat over de diepgang en de methode van het onderzoek. Deze nota wordt ter visie gelegd.

   Bewoners kennen de omgeving goed, dus jullie inspraak is belangrijk. Jullie kunnen op die manier formeel meedenken over de gepresenteerde plannen. De gemeente is niet verplicht een NRD op te stellen, én ook niet om deze ter visie te leggen. Dat de gemeente ervoor kiest om dit wel te doen, is om burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden de kans te geven om al in een vroeg stadium mee te laten denken over welke alternatieven mogelijk zijn voor nader onderzoek.

   Het opstellen van een OmgevingsEffectRapport (OER) is de volgende stap. Het kost ongeveer een half jaar om een OER op te stellen Bepaalde delen van het onderzoek zijn nu al gestart. In een OER staan de resultaten van de onderzoeken naar de effecten van de verschillende alternatieven op de omgeving. Het gaat onder meer om de invloed op bijvoorbeeld verkeer, natuur, geluid en andere aspecten van de leefomgeving. Ook de maatregelen om nadelige effecten te beperken komen aan bod. Een OER geeft ook aan hoe de opgedane inzichten worden meegenomen in de verdere besluitvorming. Er is geen financiële paragraaf in een OER.

2. *De definitienota* (**streefdatum** eind 2026) met als bijlagen het OmgevingsEffectRapport en het participatieverslag. In de definitienota zijn eisen en wensen voor de Oostburg opgeschreven op basis van gesprekken en (haalbaarheids)onderzoeken. Er komt één voorkeurvariant voor de brug en omgeving in de definitienota; met een financiële raming en een planning. Ook zijn de onderhoudskosten voor de toekomst erin meegenomen. Dit plan wordt ter visie gelegd.

   Daarnaast maakt de gemeente een participatieverslag, waarin staat wat er in het participatietraject is besproken. In de definitienota wordt onderbouwd waarom besproken onderwerpen wel of niet worden overgenomen.

3. *Omgevingsplan* (datum nog onbekend). Sinds 1 januari 2024 is de nieuwe Omgevingswet ingegaan. Het omgevingsplan vervangt alle bestemmingsplannen. In het omgevingsplan komen verschillende regels bij elkaar, zoals regels uit bestemmingsplannen, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en andere besluiten. Elke gemeente heeft één omgevingsplan. De activiteiten zoals het bouwen van de Oostbrug en het (ver)plaatsen van nautische functies passen nu nog niet binnen het bestaande omgevingsplan, dus dat moet worden aangepast. Het OmgevingsEffectRapport vormt voor een belangrijk deel de onderbouwing van de wijziging van het omgevingsplan, en wordt definitief vastgesteld met het omgevingsplan. Wie het niet eens is met de wijziging van het omgevingsplan, kan op het ontwerp wijziging omgevingsplan reageren. Dit kan binnen zes weken. Als de wijziging eenmaal is vastgesteld staat er nog beroep open via Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Hierna volgt de verdere uitwerking met de vergunningen.

Gedurende dit traject kan de gemeenteraad het politieke gesprek blijven voeren. Zowel de definitienota als de wijziging van het omgevingsplan worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarnaast ontvangt de gemeenteraad twee keer per jaar een voortgangsrapportage. Het kan dan ook zijn dat de dan zittende raad

ingrijpende beslissingen neemt. Via de raad hebben bewoners ook nog de mogelijkheid om invloed uit te oefenen. Tussentijds wordt ook afgestemd met de nautische partners.

Vervolg participatie

Er is gesproken over de behoefte aan een aantal aanvullende gesprekken, of mogelijkheden om in te spreken. Er worden nog een aantal gesprekstafels georganiseerd om met bewoners en andere belanghebbenden te praten over verschillende onderwerpen, in ieder geval over 'beeldkwaliteit' (t.b.v. het Beelkwaliteitskader). Het gaat weer om een gecombineerde gesprekstafel voor de groepen 'over' en 'onder' de brug. Op een zeker moment komt het traject over de 'aanlanding' samen met het 'over de brug' aspect, ook waar het gaat om beeldkwaliteit. Bewoners kunnen zelf ook beelden inbrengen.

Verder is nog een aantal andere ideeën geopperd, of behoeften geuit:

- Betrokkenen zijn graag zo vroeg mogelijk in het proces betrokken, bij voorkeur als de genoemde plannen nog in conceptfase zijn.
- Een aantal concrete scenario's van wat er 'onder de brug' zou kunnen gaan gebeuren komt terecht in de Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD), dat dus ter visie wordt gelegd. Dat geeft bewoners de gelegenheid om een zienswijze in te dienen.
- De suggestie wordt gedaan om te zoeken naar referentieplekken die een iets concreter beeld kunnen geven van de verwachte situatie. Dat is misschien niet per se noodzakelijk voor bewoners die al veel ervaring hebben, maar zou goed kunnen zijn voor de beeldvorming van andere betrokken partijen. Vorige week is door de bewoners aan de Surinamekade een schouw georganiseerd. De schouw had als insteek om een voorstelling te maken van de toekomstige situatie.
- Er zijn waarschijnlijk geen voorbeeldplekken in Nederland die een goed beeld geven van de situatie zoals die rond de Oostbrug zal ontstaan.
- In het verlengde hiervan wordt geopperd om te werken aan visualisaties, eventueel op basis van AI. Er wordt al nagedacht over visualisaties, maar dit is nu nog lastig omdat er nog geen cijfers zijn over de 'aantallen' ligplaatsen of hoe de precieze inrichting van het water eruit zal komen te zien. Ook is op verzoek van bewoners de eerdere *artist impression* van de Oostbrug van de website gehaald.